

Introducció. L'Acadèmia en el seu context científic i social

Ferran Sabaté i Casellas

Societat Catalana d'Història de la Medicina. Acadèmia de Ciències i de la Salut de Catalunya i de Balears. Barcelona.

Nota: Aquest article es basa en la presentació feta el dia 1 de febrer de 2022 a la Taula rodona "L'Acadèmia i la medicina catalana i europea del seu temps", dins del Cicle de conferències organitzat amb motiu de la celebració del 150 aniversari de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears.

El naixement de l'Acadèmia es produí en un context científic i social específic i en un marc geogràfic determinat. Socialment, és fruit de l'ambient revolucionari de mitjan segle XIX a Europa i a Catalunya, amb l'experiència frustrada de la Primera República espanyola. Aquesta permeté un curt període de "llibertat de càtedra", que donà lloc al sorgiment de l'Institut Mèdic de Barcelona (entre els anys 1866 i 1872) i aquest a la Sociedad Médica El Laboratorio.

Aquestes iniciatives sorgides de la societat civil, sense cap participació oficial, volien millorar l'aprenentatge de la medicina, introduint els nous corrents científics i pràctics de la ciència experimental i de la medicina de laboratori. Això sintonitzava amb els avenços tècnics i científics europeus del moment. Científicament, això fou també una revolució, que canviava el paradigma mèdic de la pràctica tradicional. Catalunya, per la seva proximitat geogràfica i sintonia ideològica amb Europa, absorbí precoçment els nous corrents mèdics a través d'entitats autoorganitzades com El Laboratorio.

Aquesta sensibilitat i orientació s'ha mantingut al llarg de tota la seva història. En el primer terç del segle XX, socialment, l'Acadèmia sintonitzà amb la renaixença de la llengua catalana i, científicament, amb els avenços de la medicina de laboratori. Durant la dictadura franquista, la biblioteca i l'hemeroteca de l'Acadèmia foren el cordó umbilical que connectava la medicina catalana amb l'europea. I amb la recuperació de l'autonomia, l'Acadèmia facilità una millora de la formació i la pràctica mèdiques a través del contacte i l'aprenentatge dels seus homòlegs europeus i americans.

Aquest interès científic s'ha acompanyat d'un compromís cívic i social al llarg de la seva història, en defensa de la llengua i la cultura autòctones, i d'uns serveis de salut de qualitat a l'abast de tota la població.

Per tot això, l'Acadèmia, com a entitat científica i professional independent, ha estat i és encara un element imprescindible per explicar-nos l'evolució de la medicina catalana dels últims 150 anys.